

Opera is in feite een heftige reli-trip

OPERA NTR ZaterdagMatinee. Rob Zuidam – *Suster Bertken*. Asko|Schönberg o.l.v. Reinbert de Leeuw. Solisten: Katrien Baerts (sopraan), Hubert Claessens (bas-bariton, baritonsaxofoon), James Dugan (sopraan), Leopold Benedict (alt). Gehoord: 4/12, Concertgebouw.

Componist Rob Zuidam heeft een scherp oog voor zinnenprikkelende onderwerpen voor zijn opera's. Zes schreef hij er al. Zijn laatste, getiteld *Suster Bertken*, ging het afgelopen weekeinde in première tijdens de NTR ZaterdagMatinee, in een buitengewoon fraaie uitvoering door het Asko|Schönberg onder Reinbert de Leeuw.

Wie er door barre winterse omstandigheden niet bij kon zijn, kan de opera op concertseries.radio4.nl op een zelfgekozen moment beluisteren. Doen, want het is een mooi, etherisch en sereen stuk.

Suster Bertken is in zekere zin de pendant van Zuidams eerdere opera *Rage d'amours* (die het komende weekeinde tweemaal in de Haagse Dr. Anton Philipszaal door het Residentie Orkest wordt uitgevoerd in het kader van Festival in de Branding). Waar in *Rage d'amours* een aardse variant van geëxalteerde liefde het onderwerp is, gaat het in

Suster Bertken om een hemelse versie. *Rage d'amours* draait om Johanna de Waanzinnige, die zo veel van haar echtgenoot houdt, dat zij zelfs na zijn dood geen afscheid van zijn lichaam kan nemen.

In *Suster Bertken* is het de non Berta Jacobsdochter, die uit liefde voor God afscheid neemt van het leven en zich laat inmetelen in een cel van 3,75 bij 4 meter en daar de rest van haar tijd slijt. Waar gebeurd; net als Lijpe Johanna's verhaal.

Bertken verbleef uiteindelijk 57 jaar in die onverwarmde cel in de Utrechtse Buurkerk, tot aan haar dood in 1514, met zicht op het altaar, waar ze zich blootsvoets en slechts gehuld in grof haren kleed overgaf aan meditatie en gebed. Ze schreef er proza en gedichten, waarin onmetelijke religieuze visioenen worden geopenbaard. Het was vooral de 'zichzelf vergetende overgave' die componist Zuidam zo in haar verhaal aansprak.

Zuidam opteert in het vijf kwartier durende stuk in hoofdzaak voor zeer doorschijnende, zachte klankconstructies (een betoverend tinkelende celesta speelt een instrumentale hoofdrol), terwijl hij *Suster Bertken* hoge, ijle en sobere melodieën in de mond legt, die hun uitwerking niet missen. Daar tegenover plaatst hij de rauwe, grommen-

de uitbarstingen op een bariton-saxofoon in het derde deel, Requiem aeternam, waarin bas-bariton Huub Claessens zowel de rol van prior zingt als lekker boertig scheurt op de sax.

De muziek is prachtig, sopraan Katrien Baerts zingt de rol van Bertken fraai en de twee jongensstemmen die in het laatste deel de zuster naar het hemelse paradijs leiden, zijn zwaar ontroerend. Maar een opera is *Suster Bertken* niet, want er is feitelijk geen drama of conflict. Bertken twijfelt niet, lijdt niet. Er is alleen trance, roes, vervoering. *Suster Bertken* is een reli-trip.

ERIK VOERMANS

De totale overgave van non Berta raakte componist Rob Zuidam

